

Силабус курсу
Актуальні проблеми конструктивної географії

Освітній ступінь – доктор філософії
Галузь знань: 101 Природничі науки
Спеціальність: 103 Науки про Землю
Освітньо-професійна програма «Актуальні проблеми
конструктивної географії»
Кількість кредитів – 4

Рік підготовки, семестр – 2 рік, 3 семестр

Компонент освітньої програми: вибіркова

Дні занять: вівторок, 8.00-10.55, ауд. 158

Консультації: середа 14.20, ауд. 130

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. геог.н., проф. Царик Любомир Петрович

Контактна інформація tsarykl@tnpu.edu.ua; 0352-43-61-54

Опис дисципліни

Актуальні проблеми конструктивної географії у структурі підготовки здобувачів спеціальності «Науки про Землю», спеціалізації «Конструктивна географія і раціональне використання природних ресурсів» є однією із базових прикладних дисциплін інтегративного характеру, так як створює можливість використання галузевих географічних знань при вирішенні практичних проблемних завдань з залученням оціночних, прогнозних, проектних, оптимізаційних методик.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері природничих наук, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи конструктивно-географічних досліджень	
1	Тема 1. З історії розвитку конструктивної географії	Знати: об'єктивні передумови становлення конструктивного підходу в географії. Роль акад. І.П.Герасимова у зародженні експериментально-перетворювального напрямку в географії 60-х - 70-х років ХХ ст. Розвиток конструктивно-географічних основ раціонального природокористування у другій половині 70-х і 80-і роки ХХ ст. Еколого-географічні дослідження в Україні наприкінці 80-х і 90-і роки ХХ ст. Конструктивно-географічні дослідження збалансованого природокористування у першому десятилітті ХХІ ст. Місце і

		роль конструктивної географії в системі географічних наук.
2	Тема 2. Предмет конструктивної географії	Знати: об'єктно-предметну сутність конструктивної географії, поняття структури геосистеми за В.С.Преображенським, структури географічного конструкту. Місце конструктивно-географічного напрямку у структурі географічної науки.
3	Тема 3. Методологічні основи конструктивної географії	Знати: базові положення концепцій: природа-населення-господарство, геосистем, вплив-зміни-наслідки, сталого (збалансованого) розвитку. Вміти: використовувати методи конструктивно-географічних досліджень
	Змістовий модуль 2. Прикладні аспекти конструктивно-географічних досліджень	
4.	Тема 4. Оцінювання у конструктивно-географічних дослідженнях	Знати: сутність оцінювання, його види, основні завдання та роль у конструктивно-географічних дослідженнях. Підходи до економічної оцінки природних ресурсів, підходи до оцінювання суспільно-географічних процесів і явищ. Вміти: проводити еколого-географічне оцінювання (стійкості, забрудненості, екологічного потенціалу, ступеня антропогенного перетворення ландшафтів), проведення оцінки якості середовища життєдіяльності, "психологічного комфорту" на основі існуючих методик.
5	Тема 5. Моделювання у конструктивно-географічних дослідженнях	Знати: сутність конструктивно-географічного моделювання, його завдання, види. Математичні моделі географічних процесів і явищ. Картографічні моделі, їх типологія, використання. Оптимізаційні моделі і їх основне призначення. Глобальні, регіональні і локальні географічні моделі. Вміти: проводити еколого-географічне моделювання природних процесів та явищ. розробляти оптимізаційні моделі землекористування
6	Тема 6. Прогнозування у конструктивно-географічних дослідженнях	Знати: сутність конструктивно-географічного прогнозування, його завдання, види. Методологічні підходи до географічного та економічного

		прогнозування. Загальнонаукові та спеціальні методи прогнозування. Вміти: створювати елементарні прогнозні моделі, аналізувати глобальні, регіональні та локальні географічні прогнози.
7	Тема 7. Проектування у конструктивно-географічних дослідженнях	Знати: Зміст і функції географічного проектування, проекти і схеми районного планування у конструктивно-географічних дослідженнях. Геоекологічні принципи проектування геотехнічних систем. Географічне проектування для цілей геоурбаністики – проектування зелених зон міст. Територіальні комплексні схеми охорони природи. Концептуальні підходи, методи і критерії проектування схем регіональних екомереж. Вміти: здійснювати ландшафтне обґрунтування проектів організації природно-заповідних територій.
	Змістовий модуль 3. Конструктивно-географічні дослідження актуальних господарських проблем	
8	Тема 8. Конструктивно-географічні проблеми збалансованого землекористування	Знати: сутність категорії «землекористування», причини дисбалансу земельних ресурсів. Вміти: аналізувати підходи до збалансованого землекористування. еколого-економічну модель збалансованого землекористування в Україні.
9	Тема 9. Конструктивно-географічні дослідження проблем мінерально-ресурсного комплексу	Знати: сутність мінерально-сировинного комплексу (МСК). Причини дисбалансів у МСК України. Вміти: висвітлити геоекологічні проблеми функціонування МСК. Підходи щодо раціонального використання ресурсів надр.
10	Тема 10. Конструктивно-географічні дослідження проблем водогосподарського комплексу	Знати: сутність водогосподарського комплексу. Категорії «водозабезпеченість», «водопостачання», «водовідведення». Причини дефіциту і проблеми нехватки прісних вод. Вміти: висвітлити способи очистки і заходи раціонального використання водних ресурсів.
11	Тема 11. Конструктивно-географічні дослідження проблем лісокористування	Знати: сутність лісокористування. Місце і роль лісокористування у регіональному розвитку. Проблеми розвитку лісового господарства України. Вміти: використовувати підходи щодо оптимізації лісокористування на сучасному етапі.

12	Тема 12. Конструктивно-географічні дослідження регіональних рекреаційних систем	Знати: поняття регіональних рекреаційних систем. РРС України. Геоекологічні проблеми рекреаційної сфери України. Особливості проектування і розвитку рекреаційних геотехсистем. Вміти: аналізувати територіальну організацію базових елементів регіональних рекреаційних систем
13	Тема 13. Конструктивно-географічні дослідження регіональних природоохоронних систем	Знати: Поняття регіональних природоохоронних систем. Геоекологічні підходи до формування природоохоронних геотехсистем. Вміти: використовувати концептуальні підходи, методи і критерії для проектування схем регіональних екомереж.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 2	Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності
ЗК 3	Уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі
ЗК 5	Уміння спілкуватися з експертами інших галузей в питаннях, спільних для вирішення
ЗК 6	Уміння розробляти проекти та управляти ними
ЗК 12	Уміння приймати обґрунтовані рішення та розв'язувати проблеми.
ФК 2	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методи конструктивно-географічних досліджень; способи набуття, обробки, передачі, збереження первинних географічних даних; принципи обробки географічних даних та отримання корисної інформації та нових знань.
ФК 4	Здатність використовувати геопросторові закономірності перебігу природних та антропогенних процесів в географічній оболонці, закономірності розвитку різних природогосподарських систем, новітні теорії, що пояснюють розвиток різних систем використання природних та антропогенних ресурсів, особливості ефективного методологічного підходу для вирішення актуальних завдань збалансованого

	природокористування.
ФК 7	Здатність використовувати сучасні методи регіональних суспільно-географічних досліджень, географічного моделювання та прогнозування суспільно-просторових процесів.
ФК 17	. Здатність до педагогічної, науково-педагогічної, наукової діяльності та організації освітнього процесу і наукової діяльності у закладах професійної та вищої освіти
ПРН 2	Здатність розуміти і застосовувати на практиці теорії та методологію системи наук
ПРН 3	Формулювати з нових дослідницьких позицій робочі гіпотези досліджуваної проблеми та загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки
ПРН 7	Здатність розробляти та реалізовувати проекти в сфері конструктивної, суспільної географії, географії рекреації та туризму
ПРН 13	Відповідати вимогам спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в сфері наук про Землю

Літературні джерела

1. Барановський В.А. Екологічна географія і екологічна картографія / В.А. Барановський – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 252 с.
2. Гавриленко О. П. Екогеографія України: навчальний посібник/ О. П. Гавриленко. – Київ: Знання, 2008 – 646 с
3. Пащенко В.М. Конструктивно-географічний підхід і ландшафтознавство // Антропогенні географія і ландшафтознавство в XX і XXI століттях. / В.М. Пащенко – Вінниця – Воронеж: Гіпаніс, 2003. – С. 45-51.
4. Петлін В.М. Конструктивна географія / В.М. Петлін. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 544 с.
5. Царик Л.П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л.П. Царик. – Тернопіль: „Навчальна книга – Богдан”, 2006. – 256 с.
6. Царик Л.П. Конструктивна географія. Практикум до виконання семінарських, лабораторних та індивідуальних науково-дослідних завдань/ Л.П.Царик – Тернопіль, 2014 – 40 с.
7. Шищенко П.Г. Геоекологія України. Підручник/ П.Г. Шищенко, О.П.Гавриленко – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2017. – 494 с.
8. Шищенко П.Г. Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування/ П.Г.Шищенко, О.П.Гавриленко – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2015. – 395 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних

завдань в процесі заняття.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Зм.модуль 1 (теми 1-3) усне опитування, тести, завдання	15
Зм.модуль 2 (теми 4-7) усне опитування, тести, завдання	20
Зм.модуль 3 (теми 8-13) усне опитування, тести, завдання	30
Ессе (теми 1-9)	15
Екзамен (теми 1-9) – тести, завдання	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (екзаменаційні питання)
- 4) Електронне навчання в системі MODLE